Rakstīt
vai nerakstīt?

.. nekas nav vieglāk kā nerakstīt.

.. nekas nav grūtāk, kā dabūt uz papīra pirmās rindas .

Regīna Ezera

Domraksta veidošanas nosacījumi

Novertējiet piedāvātās domraksta definīcijas! Visatbilstošāko ierakstiet pierakstu burtnīcā!

- **Domraksts** ir par kaut ko brīvi izteiktas domas.
- **Domraksts** ir pārdomas par kādu jautājumu.
- **Domraksts** ir darbs, ko raksta burtnīcā un nodod skolotājam.
- **Domraksts** ir personisko domu izklāsts par doto tematu.
- **Domraksts** ir paša sacerēts plānveidīgs pārdomu darbs par kādu tematu.
- **Domraksts** ir darbs, ko raksta pēc noteikta plāna.

Kas jādara, lai uzrakstītu labu domrakstu?

Vai iespējams, ka lietai vai parādībai nav nosaukuma?

Domraksta temats

- Analīzē katru doto tematu.

- Atrodi pamatvārdu nosaukumā.
- Analizē pamatvārdu.

Pasvītro pamatvārdu vai frāzi pārsprieduma virsrakstā!

- **Pārsteidzošais mūsdienu pasaulē.**
- **Atziņas, kas nenoveco.**
- **Prāta un jūtu konflikts.**
- **Mani ceļabiedri latviešu literatūrā.**
- **Atbildība kā problēma.**
- **Personība un brīvība.**
- **Latviešu tautas lielākās vērtības.**
- **Literatūra – mūsu bagātība.**
- **Man tuvās tēmas latviešu literatūrā.**
- **Man guvums no literatūras.**

Pasvītro pamatvārdu vai frāzi pārsprieduma virsrakstā!

- **Spilgtākie iespaidi latviešu kultūrā vai literatūrā.**
- **Dažādās mīlestības izpausmes.**
- **Man interesantais ..... daiļradē.**
- **..... – laikmetīgs literārs darbs.**
- **Cilvēka priekšstati par laimi .....**
- **Man būtisku problēmu risinājums .....**
- **Būt vai nebūt.**
- **Mans jā un mans nekad. (E.Raups)**
- **Personības pretrunas.**
- **Indivīds un sabiedrība**.

Temata izpratnes plāns

Darbības	*Piemērs*
Izvēlies vienu no dotajiem tematiem!	**Latviešu tautas lielākās vērtības.**
Atrodi virsrakstā pamatvārdu.	**Latviešu tautas lielākās *<u>vērtības.</u>***
Analizē pamatvārdu	**Vērtības: Kas ir latviešu vērtības?**
	(Dziesmas, folklora, literatūra, tauta, mūzika, Valoda, daba, cilvēki, ģimene, bērni utt.)
	Ko izvēlēšos iztirzājumam?
	atkāpe – vērtība nr. 1
	atkāpe – vērtība nr. 2
	atkāpe – vērtība nr. 3
4. Veido pārsprieduma uzbūves plānu.	***Darba lapa* – Pārsprieduma uzbūves plāns**
5. Veido pārsprieduma plānu	***Darba lapa* - Pārsprieduma veidošanas plāns**

Kāpēc tekstveides procesā būtiska loma plānošanai?

Kā var plānot domrakstu?

1. Var sastādīt plānu.
2. Var izveidot domu un ideju karti.
3. Var rakstīt plānveida uzmetumu.
4. Var.????????

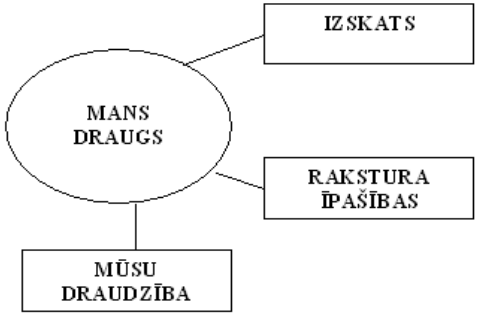

Kas būtu teksts bez noteiktas uzbūves?

- Ievads
- Iztirzājums
- Nobeigums

IEVADS

Mērķis (izvēlas vienu vai divus *)	Piemērs (ievadteikuma fragments)
* Rosināt interesi -	Vai zināt ..... Interesanti, kāpēc .....
* Definēt tēmas aktualitāti -	Viena no aktuālākajām tēmām ....tēma visos laikos bijusi aktuāla .....
* Pieteikt konkrēta autora konkrētu darbu -	Viens no lielākajiem meistariem literatūrā ..... Par šo tēmu savos literārajos darbos rakstījuši .... daiļrade man šķiet interesanta, jo .....
* Pamatot savu izvēli vai tēmas sašaurinājuma iemeslu -	Mani pārsteidz ..... Mani interesants šķiet..... Svarīgākais ..... Nozīmīgs man ir.....
* Paskaidrot izvirzīto tēmu -	Mīlestība ir ..... Morāle ir ..... Vērtīgais ..... Aktuālais .....
* Vispārināt tēmu -	Cilvēkiem raksturīgi ..... Mūsu dzīve nav iedomājama .....

Sāciet domrakstu ar jautājuma teikumu vai izsaukuma teikumu. ?????!!!!!??????!!!!!

Reiz bija....
Cik interesanti.....

- Ko šodien stundā esmu uzzinājis vai atkārtojis par domraksta rakstīšanu?

- Ko es vēl gribētu atkārtot vai uzzināt, lai varētu sekmīgi uzrakstīt domrakstu?

Secini, par kādu tēmu varētu būt domraksti, no kuriem ir šie fragmenti.

1.Zane ir slaida meitene, gaišiem matiem, ovālu seju. Parasti viņa ir klusa, it kā nemanāma. Arī Zanes apģērbs ir vienkāršs, bet ļoti kārtīgs. Tas viņai labi piestāv.

Secini, par kādu tēmu varētu būt domraksti, no kuriem ir šie fragmenti.

2.Lieldienu rītā mūsu mājā valda liela rosība. Māte un vecmāmiņa virtuvē, protams, krāso olas ar sīpolu mizām vai dažādām zālītēm, ko vasarā esam savākuši. Ari vecākā māsa viņām palīdz, visvairāk ar izrotāšanu. Es uzpošu istabas, ielieku vāzēs pūpolu zarus vai izplaucētus bērzu zarus. Tētis tēlo Lieldienu zaķi, kas it kā atnes krāsotas olas par prieku manai mazākajai māsai.

Secini, par kādu tēmu varētu būt domraksti, no kuriem ir šie fragmenti.

3.Ik dienu mēs daudz laika pavadām skolā. Tur notiek ne tikai stundas, bet atgadās arī daudzi jautri brīži, pat pārsteigumi.

Man šāds notikums saistīts ar pagājušā gada 1. aprīli mūsu skolā. Lai tā būtu īsta joku diena, mūsu paralēlklases samainījās ar skolēniem. Pirmajā stundā, kas bija latviešu valoda, mūsu meitenes aizgāja uz paralēlklasi, bet viņu meitenes atnāca pie mums. Kad ienāca skolotāja, viņa uzreiz samainīšanos nepamanīja. Taču drīz viņa dīvaini pieklusa un mūs visus izbrīnīta aplūkoja. Tad viņa sāka smieties.

Šī joku diena bija izdevusies, jo ir labi, ka humora izjūta ir arī skolotājiem. Grūtie skolas darbi mūs nogurdina, bet šādi notikumi paliek atmiņā vēl ilgi un padara garlaicīgo ikdienu vieglāku.

Secini, par kādu tēmu varētu būt domraksti, no kuriem ir šie fragmenti

- 4.Mans draugs ir patiešam interesants cilvēks. Viņš daudz lasa – gan daiļliteratūru, gan dažādus žurnālus un avīzes. Ar viņu nekad nav garlaicīgi, jo viņš prot stāstīt jautrus atgadījumus no savas un citu cilvēku dzīves.

Iepazīsties ar domrakstu iedalījumu!

Pēc satura	Pēc formas
Domraksti par literatūru	**Vēstījums**- notikuma secīgs izklāsts.
Nosacīti brīvie domraksti	**Apraksts**- noteiktā secībā raksturotas kādas personas, priekšmeta vai parādības pazīmes.
Brīvie domraksti	**Pārspriedums**-secīgi, argumentēti atklātas pārdomas par kādu jautājumu, izsakot savu vērtējumu un secinājumus.

Atkārto domraksta kompozīcijas prasības!

IEVADS	1. rindkopa	**Atsauce uz tematu un pamatojums, par ko domrakstā rakstīsi un kāpēc tas ir svarīgi.**
IZTIRZĀ-JUMS	2. rindkopa (vai vairākas)	**1. Plāna punkts atklāj tematu, izmanto piemērus, citātus, izsaki savu viedokli, pamato, salīdzini ar citu domām.**
	3. rindkopa (vai vairākas)	**2. Plāna punkts (līdzīgi kā iepriekšējais), novērtē to saistībā ar 1.plāna punktu.**
	4. rindkopa (vai vairākas)	**3. Plāna punkts (līdzīgi kā iepriekšējais), novērtē to saistībā ar 2.plāna punktu.**
NOBEI-GUMS	5. rindkopa	**Izsaki patstāvīgus secinājumus par iztirzājuma daļā izteiktajām domām, formulē galveno atziņu pēdējā teikumā.**

Domrakstu ir iespējams uzbūvēt dažādi, taču ir shēma, pēc kuras veidots domraksts vienmēr pārliecinās tā lasītāju un vērtētāju. Pārliecinoša pārsprieduma uzbūve:

www.visc.gov.lv

Pārsprieduma kompozīcija	Pārsprieduma daļa
Temata pieteikums, tiek izteikts autora viedoklis par konkrēto tematu. Tiek nosaukti 3 apgalvojumi par šo tematu.	Ievads
1.apgalvojums 2.apgalvojums 3.apgalvojums	
1.apgalvojums Fakti, kas to pierāda	Iztirzājums
2.apgalvojums Fakti, kas to pierāda	
3.apgalvojums Fakti, kas to pierāda	
1.apgalvojums 2.apgalvojums 3.apgalvojums	Nobeigums
Vēlre iz nosaukti 3 apgalvojumi, kas ļauj izteikt secinājumu par tematu	